

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Alleen de bodes?

door Jan Schinkelshoek De auteur is directeur van een communicatiebureau in Den Haag en oud-Tweede Kamerlid voor het CDA.

‘Alleen de bodes zullen erom treuren ...’ Nog zachtjes ijlt het onverbidelijke oordeel van de liberale senator Visser van IJzendoorn over de Eerste Kamer na.

Bijna honderd jaar geleden was er weer eens sprake van opheffing van de Eerste Kamer. Maar ook toen overleefde die Kamer – ook al schamperden zelfs eigen leden over de ‘volmaakte overbodigheid’ ervan.

Ik heb een zwak voor de Eerste Kamer. Niet zozeer als ‘bolwerk van de kroon’, zoals aanvankelijk bedoeld, maar vooral als ‘wapen tegen overijling’. De Tweede Kamer heeft weleens zwakke, al te politieke momenten. Het is goed te weten dat er een college is dat nog eens kritisch kijkt naar wat er aan de andere kant van het Binnenhof van een wetsvoorstel gebakken is.

Dat vereist wel ‘wijze zelfbeperking’, zoals het tot diep in de jaren tachtig heette. De Eerste Kamer, de laatste in de rij, moet niet de rol van de Tweede Kamer overnemen. Als indirect gekozen deel van de volksvertegenwoordiging moet ze het ‘politieke primaat’ aan de rechtstreeks gekozen parlementariërs laten.

De laatste jaren – van regeringscoalities met krappe meerderheden – blijkt het voor de Eerste Kamer weleens lastig zich te beheersen. De schade blijft echter gering als de Eerste Kamer zich beperkt tot de zichzelf toegedichte rol – de grondwet heeft het er niet over! – om voorstellen, met name wetsontwerpen, te toetsen op hun juridische, constitutionele aspecten, en om ook te kijken naar de uitvoerbaarheid. Kan het wel zo? Zit het goed in elkaar? Is het niet in strijd met de grondwet, met grondrechten en andere belangrijke rechtsbeginsels? Dat zijn zaken die, nadat de Tweede Kamer eroverheen is gegaan, een kritische blik verdienen.

Gemeten aan die eigen maatstaf heeft de (straks scheidende) Eerste Kamer het laten afweten. Met name het laatste jaar zijn er diverse kwesties langsgekomen die zo’n scherpe staatsrechtelijke blik wel konden gebruiken. Het gaat dan om het boerkaverbod, de orgaandonatie en de referendumwet: stuk voor stuk kwesties die te maken hebben met democratische, fundamentele rechten en plichten van burgers. Hoe ga je over straat? Wie beslist er over het lichaam? Hoe geef je vorm aan democratische zeggenschap? Iets te gemakkelijk heeft de Eerste Kamer de politieke afweging van de Tweede Kamer gevolgd?

Op de uitkomst heb ik niet zoveel aan te merken, maar het was zuiverder geweest als de Eerste Kamer zich van haar taak als constitutionele waakhond explicieter had gekweten. Dat de stemming bijna helemaal langs dezelfde lijnen liep als die aan de overkant, voelt ongemakkelijk – juist voor voorstanders van de Eerste Kamer.

Midden volgend jaar wordt een nieuwe Eerste Kamer gekozen; een uitgelezen moment om in de volgende periode te laten zien dat niet alleen de bodes zouden treuren ...